

1. Zakaj je pomemben Komensky?

Komensky je pomemben zato, ker je napisal še za današnje čase temeljni programski spis »Didacta Magna«, ki predstavlja obsežen, teoretično in praktično natančno določen program za oblikovanje šole in pouka. Komensky je razvil idejo osnovne šole, da bi se vsak učenec čim bolj izobrazil, njegova šola ni le elementarna (branje in pisanje), ampak splošno intelektualna (naravoslovje in drugi predmeti), pouk poteka v materinščini, šolo pa naj obiskujejo vsi dečki in deklice, bogati, revni (šola traja 6 let),- temelji učnega načrta (šolanje po programu), razredna delitev po starosti. Komensky je utemeljil sodobno teorijo poučevanja s poudarkom na nazornosti. Pouk naj poteka postopno z upoštevanjem razvojnih značilnosti otroka, nasprotoval je učnemu verbalizmu (pouk, ki temelji na besedi brez razumevanja vsebine), zahteval je učenje besed in stvari, več realnih predmetov (naravoslovje, zemljepis) in tujih jezikov. Uvedel je frontalni pouk, prvi je uvedel šolsko leto, počitnice, pripravljati je začel učbenike, otroci so v razrede razdeljeni po starosti in učna ura traja 45 minut. Komensky je utemeljitelj osnovne šole v Evropi.

2. Opredeli, kaj si predstavljaš pod besedo timsko delo v šoli in navedi kakšen primer.

Timski pouk oziroma timsko delo v šoli je oblika aktivnosti, ki jo z namenom doseganja skupnih ciljev na podlagi neposrednega in enakovrednega sodelovanja opravlja skupina (dva ali več) pedagoških strokovnjakov. Pedagoški tim sestavljajo strokovno usposobljeni učitelji ter drugi sodelavci in pomočniki. S formalno razporeditvijo nalog in odgovornosti članov v timu zagotavljamo učinkovitosti in kontinuiteto delovnih odnosov, pestrost pouka zaradi različnih pristopov in medpredmetno povezovanje. Z delitvijo dela pridejo do izraza zmožnosti in zanimanja posameznih učiteljev, specializacija in interdisciplinarnost v poučevanju pripeljeta do večje učinkovitosti pedagoškega dela. Timsko delo omogoča medsebojno osebno in strokovno podporo ter zbuja občutek pripadnosti, ki deluje kot izvor motivacije.

Primeri: sodelovanje med učiteljem in svetovalko, projektno delo, raziskovalno delo

3. Kaj je formalno, neformalno, splošno in strokovno izobraževanje?

Formalno izobraževanje je usmerjeno k pridobitvi formalno veljavnega dosežka. Ima javno veljavo, ki človeku prinaša kvalifikacijo, stopnjo izobrazbe in naziv (od OŠ do podiplomskega študija).

Neformalno izobraževanje je usmerjeno k samemu znanju kot izobraževalnemu dosežku in ne kot administrativnemu. Običajno poteka po končanem formalnem izobraževanju (npr. izobraževanje odraslih).

Splošno izobraževanje poteka na stopnji OŠ in delno SŠ.

Strokovno izobraževanje se pojavlja po končani OŠ. Lahko je strokovnopoklicno, srednjestrokovno, višje in visoko. Razlika med visokošolskim in univerzitetnim izobraževanjem je v tem, da je visokošolsko izobraževanje usmerjeno v poklic (za uporabo znanja), univerzitetno pa v ustvarjanje novega znanja.

4. Napiši sestavine učne priprave.

- Splošni podatki (šola, učitelj, predmet, razred, datum)

- Didaktično pomembne sestavine (naslov didaktičnega sklopa, etapni cilj, naslov didaktične enote, operativni cilji, vsebina didaktične enote, metode in oblike dela, didaktična sredstva)
- Strukturne enote (Uvodna stopnja učnega procesa, osrednja stopnja učnega procesa, sklepni del)

5. Oblike diferenciacije v devetletki.

Diferenciacija se pojavlja v treh oblikah: notranja, fleksibilna in zunanja.

Za notranjo diferenciacijo je značilno, da ohranja naravno heterogenost učnega razreda in oddelka, individualne možnosti, potrebe in želje učencev pa skuša upoštevati znotraj razreda, in sicer z variiranjem učnih ciljev in vsebin ter še zlasti učnih oblik, metod in učne tehnologije ter z vključevanjem individualizirane učne pomoči. Notranja diferenciacija je:

- učnovsebinska; Učne cilje in vsebine je nujno vedno znova prilagajati. Vsaki učni temi in njenim enotam je treba sproti določati njen obseg in globino ter temeljno in dodatno učno raven in sicer čim bolj prilagojeno posameznemu učencu. Kakosvostna individualizacija, spodbujanje, skrbno razčlenjevanje zlasti težjih učnih vsebin in učna pomoč pomagajo tudi šibkejšim učencem doseči višje učne cilje.
- didaktičnometodična; Ni vsak učni vir, medij ali metoda za vsakega učenca enako sprejemljiv, zanimiv in uspešen. Eni bolje uspevajo s pomočjo demonstracij in konkretnjših ponazoril, drugi ob tekstu, tretjim ustrezata abstraktnejša beseda ali zahtevnejša računalniška tehnologija. Nujno je treba upoštevati, v kolikšni meri so usposobljeni za določene učne postopke in tehnike ter kako jih usposablja zanje, koliko posredne ali neposredne pomoči potrebujejo posamezni učenci glede na učni tempo, samostojnost, motiviranost in zbranost.

Fleksibilna diferenciacija:

- nivojski pouk; Učence se pri kakem učnem predmetu občasno ločuje. Nivojski pouk poteka na temeljni in nivojski učnozahtevnostni ravni ter v heterogenih in jomogenih skupinah. Učenci se združujejo glede na svoje učne zmožnosti in interese.
- drugi modeli; npt. timski pouk

Zunanja diferenciacija razdeljuje učence običajno po učnih sposobnostih in tempu delovanja. Zunanja diferenciacija je:

- medšolska, kjer gre za samostojne šolske smeri
- popolna; je znotrajšolska, šro vseh učnih predmetih (nivojske paralelke, »streaming«)
- delna; je znotrajšolska, le pri nekaterih učnih predmetih (»setting«)

6. Naštej funkcije nazornosti in vrste ponazoril.

Funkcije nazornosti: boljše informiranje, boljše razumevanje, racionalizacija in motivacija.

Vrste ponazoril: stvarna, didaktična in simbolna.

7. Neposredne in posredne učne oblike (kaj je bistveno)?

Učne oblike so didaktično strukturirane organizacijske osnove pouka, s katerimi urejamo odnose in vloge učencev pri pouku. Učne oblike so neposredne (frontalni pouk) in posredne (skupinsko delo, tandem, individualno delo). Bistvena razlika med neposrednimi in posrednimi učnimi oblikami je v tem, da je pri neposrednih učnih oblikah, torej pri frontalnem pouku, učitelj v vlogi prenašalca znanja, pri posrednih pa je učitelj tisti, ki usmerja delo učencev oziroma med učiteljem in učenci v izvajanju izobraževalnega procesa ni stalnega neposrednega odnosa ali ta ne prevladuje. Učenci so neposredno aktivni in z lastno aktivnostjo pridobivajo znanje.

8. Funkcije razrednika.

Poleg neposrednega dela je pomembna tudi učiteljeva razredniška funkcija, ki obsega *pedagoško*, *organizacijsko* in *administrativno* vodenje razreda ali oddelka. Čeprav razredniških nalog ni mogoče dosledno razmejevati, je vodenje administracije, dokumentacije in evidence razreda sicer potrebna, vendar manj zahtevna naloga razrednika. Zahtevnejše so njegove organizacijske naloge, zlasti oblikovanje razredne skupnosti: od začetne skupnostno še ne ozaveščene združbe posameznikov do visoke ozaveščenosti, ko se vsak posameznik čuti odgovornega za skupnost, skupnost pa za posameznika. Z organizacijskimi nalogami se najbolj prepleta pedagoška funkcija razrednika, ki je najpomembnejša in tudi najbolj zahtevna. Poleg oblikovanja razredne skupnosti in njenega režima, sodi v ta okvir koordiniranje dela in zahtevnosti predmetnih učiteljev, izrekanje pedagoških ukrepov, sodelovanje s šolsko svetovalno službo in starši, razvijanje kulturnih, delovnih in zdravstvenohigienskih navad učencev, spremljanje obremenjenosti učencev in v tej povezavi, njihovega zdravstvenega stanja, socialnih razmer, v katerih živijo, skrb za pomoč šibkejšim in čim boljše vzgojno-izobraževalne uspeha razreda nasploh, svetovanje učencem in staršem itn.

9. Kaj se dogaja v posamezni fazi učne ure?

Uvodna stopnja učne ure:

- seznanjanje učencev z novo snovjo
- ponovitev predznanja, ozaveščanje, preverjanje domačih nalog, motiviranje
- napoved učnih ciljev

Osrednja stopnja učnega procesa

- obravnavanje nove učne vsebine
- razvijanje sposobnosti in spretnosti
- informiranje, formiranje, vzgajanje
- utrjevanje vednosti in znanja

Sklepna faza učnega procesa

- preverjanje in ocenjevanje znanja
- navodilo za naprej, zaključki, sklepi

10. Operativni učni stil napisat.

Nekaj operativnih ciljev pri naravoslovju in tehniki v 5. razredu v okviru učnega sklopa Prehranjevalne verige – Učenci:

- spoznajo pomen prepletanja prehranjevalnih verig za ravnovesje v naravi
- zvedo, da so v živih bitjih nakopičena energija in hranilne snovi
- spoznajo pomen proizvajalcev in potrošnikov v naravi

11. Kakšna so vodila pri pouku.

Didaktična načela so vodila, izpeljana iz različnih teoretskih in izkustvenih znanstvenih spoznanj, ki se nanašajo na celoten proces izobraževanja in vzgajanja, na njegove posamezne sestavine in vidike. Didaktična načela niso nikakršni recepti učnega delovanja, ampak dajejo učno orientacijo, če so osmišljena in smiselno upoštevana. Didaktična načela razkrivajo logiko, vzroke, zakonitosti, nasprotja, razvoj, problemskost in druge vidike učnega procesa. Didaktična načela se med seboj dopolnjujejo in korigirajo.

- Učna aktivnost
- Enotnost učnokonkretnega (nazornega) in abstraktnega (pojmovnega)
- Strukturiranost in sistematičnost pouka
- Ekonomičnost in racionalnost pouka
- Problemskost pouka
- Učna diferenciacija in individualizacija
- Življenjskost šole in pouka oz. povezanost teorije in prakse